

KİTAP İNCELEMESİ

İLKOKULDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara. 280 s.

ISBN: 978-605-7895-90-5

Editör: İsmail Hakkı Mirici

Emrah Ekmekçi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, emrah.ekmekci@omu.edu.tr

Günümüzde yabancı dil eğitimine erken yaşlarda başlamanın önemi birçok bilim insanı tarafından vurgulanmaktadır. Bunun bir yansıması olarak Türkiye’de de yabancı dil eğitimi 2013-2014 eğitim-öğretim yılından bu yana 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte 2. sınıftan itibaren verilmektedir. İlkokul öğrencilerinin bilişsel, fiziksel ve duygusal gelişimleri göz önüne alındığında çocuklara yabancı dil öğretimi konusunda daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu aşikârdır. Mirici (2019) tarafından hazırlanan ve 13 akademisyenin katkı sağladığı *İlkokulda Yabancı Dil Öğretimi* kitabı, Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Lisans Eğitimi programlarında 7. yarıyıldan okutulan aynı adlı dersin etkili planlanıp okutulmasına katkı sağlamak üzere kaleme alınmıştır.

Kitabın ilk bölümü dil edinimi ve dil öğrenimine odaklanarak dil edinim kuramlarını konu almaktadır. Oldukça sade ve anlaşılır dille yazılan bu bölümde özellikle öğrenme ortamına odaklı kuramlardan söz edilmektedir. Ana dili ve ikinci dil edinimi süreçlerindeki benzerlik ve farklılıklara da değinen bölümde alanda sıklıkla karşılaşılan *Yakınsak Gelişim Alanı (Zone of Proximal Development)*, *dilsel edinç (linguistic competence)*, *iletişimsel edinç (communicative competence)*, *anlaşılabilir girdi (comprehensible input)*, *iskele kurma (scaffolding)*, vb. gibi kavramlara kuramların kısa incelemelerinde değinilmiştir.

Türkçe ve İngilizce öğretiminin karşılaştırıldığı 2. bölümde, ana dili edinimi süreci kısaca açıklanmış edinim ve öğrenme arasındaki kavramsal farklılıklardan yola çıkarak bu sürecin ikinci veya yabancı dil öğrenimiyle benzerlik ve farklılıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Temel dil edinim kuramlarına kısaca değinilmiş ve ikinci dil edinim aşamaları örneklerle açıklanmıştır. Türkçe ve İngilizce dillerinin ses ve cümle düzeyindeki yapısal farklılıklarına da değinilen bölümde yazar İngilizce öğrenen Türk öğrencilerin karşılaşılabilecekleri zorlukları çeşitli örneklerle açıklamıştır. Bu bölümün en göze çarpan kısmı İngilizce ve Türkçe öğretim programlarının karşılaştırılması olarak gözükmektedir. 2., 3. ve 4. sınıf İngilizce ve Türkçe öğretim programlarında öne çıkan sözcüklerin sözcük bulutları olarak sunulması oldukça ilginç (bkz. s. 41-44). Sözcük öğretiminin karşılaştırıldığı kısımlarda ulaşılan bulgular bir hayli dikkat çekici. Ana dili Türkçe olan öğrenciler için hazırlanmış bir öğretim programıyla İngilizceyi gerçek anlamda bir yabancı dil olarak öğrenenler için hazırlanmış öğretim programının karşılaştırılmasının ne derece sağlıklı ve güvenilir bir yöntem olduğu akla gelse de, bu bölüm genel anlamda ilköğretim öğretmenlerinin İngilizce ve Türkçe derslerine bakışlarında bir farkındalık oluşturmaya katkı sağlayacaktır.

3. bölüm yabancı dil öğretiminde günümüze değin kullanılmış yaklaşım, yöntem ve teknikleri tarihsel bir sıralama içerisinde sunmaktadır. Bir döneme damgasını vurmuş ve halen isminden söz ettiren dilbilgisi-çeviri yöntemi (*grammar-translation method*), kulak-dil alışkanlığı yöntemi (*audio-lingual method*) ve iletişimsel yaklaşım (*communicative approach*) gibi bazı yöntem ve yaklaşımlar ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. Bölümün sonunda verilen tablo ise okuyucuya tüm yöntem ve yaklaşımları bütüncül olarak görüp karşılaştırma şansı vermektedir.

4. bölüm yabancı dil öğretiminde sesletim, sözcük ve dilbilgisi öğretimine yönelik farklı yaklaşımlar üzerinde durmaktadır. Her üç alanın öğretiminde farklı yaş aralıklarındaki çocukların özelliklerine göre tavsiyelerde bulunulması bu bölümün güçlü yanlarından. Benzer olarak sesletim (s.

81), sözcük (s. 89) ve dilbilgisi (s. 95) öğretiminde kullanılabilir örnek etkinlikler kitabın hedef kitlesi için son derece yararlı bir rehber niteliğindedir.

5. bölüm çocuklarda öğrenme yaklaşımları ve kuramlarına odaklanmaktadır. Davranışçı, bilişsel, insancıl ve yapılandırmacı yaklaşımların temel özelliklerine ayrıntılı olarak değinildiği bu bölümde çocukların öğrenme özelliklerine genel bir perspektiften bakılmış. Sözü edilen yaklaşımlar temel alınarak çocukların yabancı dil öğrenme özelliklerine daha özel bir vurgu ise 6. bölümde karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde çocuklara yabancı dil öğretimi sürecinde kullanılabilir drama, şarkı, hikâye anlatımı, kes-yapıştır etkinlikleri ve oyun gibi tekniklerden bahsedilmiştir. Bu tekniklerin kullanıldığı örnek etkinliklerin bu bölüme dâhil edilmesi okuyucuların tekniklerin daha somut halini görmeleri açısından daha etkili olabilir.

7. bölümde 6. bölümde eksikliğini bahsettiğimiz uygulama örnekleri, uygulama yöntemi ve adımlarıyla son derece açık şekilde verilmiş. 13 adet çağdaş uygulamanın tanıtıldığı bölüm, okuyucuların sınıflarda kolayca uygulayacakları etkinlik örneklerini kapsıyor. Bu etkinliklerin temel amacı hedef dili bir dersten ziyade iletişim amaçlı öğrenmek. Yazar bunu "..., hedef dil sadece sınıfta öğretmenle çalışılan bir ders konusu değil, okul dışında da her fırsatta ve uygun ortamlarda öğrencilerin bireysel iletişim ihtiyaçları için de kullanılabilir bir iletişim aracı olarak yaşantılarında yer almasının sağlanması gerekmektedir" (s. 140) sözleriyle vurgulamaktadır.

8. bölüm yabancı dil öğrenme sürecinde etkileşimin önemine vurgu yapmakta ve özellikle görev tabanlı dil öğretiminin öğrencilerin sınıf içi etkileşime ne derece yarar sağlayacağını tartışmaktadır. İlkokullarda etkileşimli dil öğretimi için öğretmenlerin belirli stratejiler kullanması gerektiği de bu bölümde açıklanmaktadır.

9. bölümde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2018 yılında güncellemesi yapılan 2, 3 ve 4. sınıf İngilizce dersi öğretim programı temalar, dil işlevleri ve örneklerle irdelenmiş ve her sınıf düzeyine yönelik etkinlik örnekleri sunulmuştur. Özellikle dinleme ve konuşma becerilerinin ön planda olduğu söz konusu sınıflar için somut işlem dönemindeki çocukların bilişsel gelişim özelliklerine göndermeler yapılarak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Yabancı dil öğretiminde teknoloji kullanımı 10. bölümün temel odağını oluşturmaktadır. Bu bölümde teknolojinin yabancı dil öğretimindeki tarihi süreci kısaca ele alınmış, genelde yabancı dil eğitimi özelde ise çocuklara yabancı dil öğretiminde teknolojiden nasıl faydalanılması gerektiği açıklanmıştır. Öğretim yönetim sistemleri, dijital hikayeler, Web 2.0 araçları, akıllı tahtalar, internet ve mobil uygulamaların çocuklara yabancı dil öğretiminde kullanılabilirliği ifade edilen bölümde, yazar bazı önemli ve fayda sağlayabilecek araçları da tanıtmıştır. Bu bölümde en çok üzerinde durulması gereken kısım ise yazarın da belirttiği gibi önemli olan teknolojiyi gelişigüzel kullanmak değil nasıl, nerede ve dersin hangi aşamasında kullanılacağını bilen öğretmenlere olan ihtiyaçtır.

11. bölümde aynı zamanda kitabın editörü de olan yazar, tüm Avrupa ülkelerinde yabancı dil eğitiminde benimsenen ve MEB tarafından 2018 yılında güncellenen İngilizce dersi öğretim programının da dayandığı Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ve Avrupa Dil Portfolyosunu son derece anlaşılır bir dille tanıtmaktadır. Çocuklara yabancı dil öğretim sürecinde Avrupa Dil Portfolyosunun önemine de değinilen bölümde özellikle kitabın hedef kitlesi olan öğretmenlerin referans olarak sıklıkla kullanabilecekleri kendini değerlendirme çizelgesi, dört dil becerisi kontrol listeleri ve Avrupa Dil Portfolyosunun bölümleri ve işlevlerini içeren ekler dâhil edilmiştir.

Kitabın son bölümünde ise çocuklara yabancı dil öğretiminde öğretmenlere yol gösterici niteliğinde kitabın diğer bölümlerinde teoride anlatılanları bir nebze somutlaştıran etkinlikler dosyasına yer verilmiştir. Farklı sınıf düzeylerinde farklı temalardaki örnek etkinlikler ve eklenen ders planının kitabın hedef kitlesine oldukça yararlı olacağı kanaatindeyim.

Sonuç olarak içeriği YÖK tarafından belirlenen ve Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Lisans Eğitimi programlarında 7. yarıyıldaki okutulan ilkökulda Yabancı Dil Öğretimi dersinin etkili ve planlı bir şekilde okutulması amacıyla hazırlanan kitap, ilkökul öğretmen adayları, ilkökul öğretmenleri, ilkökul İngilizce öğretmenleri ve konuyla ilgilenen ebeveynler için son derece yararlı bir başvuru kaynağı olarak değerlendirilebilir. Kitabın sonraki baskılarında bölüm içlerindeki etkinlik örneklerinin artırılması, kitabın değerini daha da artıracaktır.

KAYNAKÇA

Mirici, İ., H. [Editör] (2019). İlkokulda Yabancı Dil Öğretimi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.